

INFORMAȚIA CONTABILĂ – INSTRUMENT DE PUTERE ÎN EPOCA GLOBALIZĂRII

**Asist. univ. drd. Megan Ovidiu
Universitatea de Vest Timișoara
Facultatea de Științe Economice**

Abstract: Les transactions effectuées dans le marché globale de capital (qui a le principal component le marché boursier) et les investissements étrangers directs nécessitent une information préalable pour les investisseurs qui ont des fonds pour être placés. Dans ces conditions les informations comptables deviennent un instrument important pour décider d'investir ou de désinvestir au niveau international. C'est pourquoi je considère que la comptabilité est un instrument de force dans l'époque de la globalisation. Il y a des situations où les entreprises peuvent dénaturer l'information comptable et la solution pour éviter cet inconvénient est l'audit des situations financières. Cependant, il y a des exceptions où l'audit ne peut pas empêcher la désinformation et cela a causé la chute de quelques grandes compagnies mondiales: Enron , Wordcom, Vivendi Universal.

Key words: globalization, accounting information, decision, audit

Globalizarea a devenit un fenomen studiat de economişti și sociologi din întreaga lume, fiind dictonul principal al specialiștilor în management, lozincă jurnaliștilor și politicienilor din întreaga lume.

Globalizarea desemnează o gamă largă de schimbări și interdependențe economice, ideologice, tehnologice și culturale.

Schimbările economice se referă în principal la internaționalizarea producției, creșterea rapidă a mobilității capitalului, dezvoltarea corporațiilor transnaționale, precum și adâncirea și intensificarea interdependențelor economice la nivel mondial.

Manifestările economice ale globalizării includ reorganizarea spațială a producției, dezvoltarea piețelor financiare, distribuirea de bunuri de consum fungibile în diverse țări și mișcări masive de populație.

În concepția anglo – saxonă, globalizarea reflectă tendința întreprinderilor de a-și stabili unități de producție în întreaga lume, adică oriunde piața este suficient de mare pentru a permite economii de scară. Aceasta conduce la creșterea numărului și a mărimii întreprinderilor multinaționale. Trăsătura de bază a globalizării rezidă în faptul că bunurile, serviciile, capitalul, munca, ideile sunt transferate pe plan internațional prin intermediul întreprinderilor.

În concepția continentală, globalizarea reprezintă un proces recent care constă în realizarea unei piețe de dimensiuni mondiale, în condițiile nivelării trebuințelor consumatorilor, standardizării produselor și dezvoltării fără precedent a comunicațiilor și mass mediei. Firmele interesate de fenomenul globalizării sunt caracterizate printr-o structură elastică, dinamică și un conținut tehnologic înalt. Concurența acerbă de pe piață le pune în situația reexaminării frecvente a planurilor lor strategice pentru a nu se găsi în situația de a fi excluse de pe piață. Fără îndoială globalizarea nu se referă numai la activitatea firmelor și la fluxurile lor comerciale. Ea include și globalizarea financiară, care a provocat schimbări semnificative în structura economiei mondiale.

În opinia noastră, globalizarea este un fenomen deosebit de complex deoarece afectează în proporții diferite, multiplele domenii ce definesc în mod curent viața: economic, politic, social, militar, tehnologic, ecologic, interpersonal, cultural etc.

Directorul general al Organizației Mondiale a Comerțului caracterizând globalizarea cu câțiva ani în urmă în fața unui grup de oameni de afaceri germani susținea: „adesea ne trezim în sunetul unui radio deșteptător fabricat în Singapore. După ce bem o cafea columbiană și în timp ce urmărim un canal de știri american, ne îmbrăcăm într-un costum italian fabricat din lână australiană. Ne urcăm apoi într-un automobil german fabricat în Cehia pentru a merge să lucrăm într-o companie multinațională cu sediul central la Londra, proiectat de către un arhitect finlandez. Prânzul se poate servi apoi la un restaurant mexican administrat de un marocan școlit în Franța. Asta înseamnă globalizarea!”

Astfel, restaurantele tip fast-food, lanțurile hoteliere, magazinele gen supermarket care comercializează o gamă foarte diversă de produse, în mare parte nelocale, producția agricolă de mazăre a statului Zimbabwe destinată exclusiv exportului în toată Europa pot fi considerate doar câteva dintre exemplele relevante ale efectului de globalizare.

În ceea ce privește comensurarea fenomenului globalizator, trebuie spus că la nivel mondial există o problemă politică serioasă ridicată de lipsa posibilităților de a contabiliza forțele globale și a spune dacă o țară este „mai globalizată” decât alta. Prin condensarea timpului, spațiului, relațiilor sociale, globalizarea economică depășește granițele teritoriale și nu poate fi contabilizată de către oficialii politici aleși. Cu toate acestea, în ultimii ani, câteva grupuri de cercetători au încercat să măsoare globalizarea.

Cel mai cunoscut indice care măsoară globalizarea este cel elaborat de revista Foreign Policy și AT Kearney (ATK/FP) și a fost rezultatul unor cercetări laborioase care s-au finalizat în anul 2002.

Indicele cuantifică integrarea economică prin combinarea datelor referitoare la comerț, investiții străine directe, fluxuri de capital și sumele plătite sau încasate provenind în principal din compensații aferente angajaților nerezidenți și venituri câștigate sau plătite pe active deținute peste hotare.

Potrivit acestui indice pe primele locuri în top 10 al țărilor celor mai globalizate se află pentru anul 2005: Singapore, Irlanda, Elveția, Statele Unite ale Americii, Olanda, Canada, Danemarca, Suedia, Austria, Finlanda. În ceea ce privește România (locul 35), țara noastră se află în ascensiune în ultimii 3 ani. Această ascensiune se datorează, așa cum se poate observa în tabelele de mai jos, în special creșterii performanțelor economice și implicării active în misiuni de pace la nivel internațional și pe plan politic.

Tabelul nr. 1

ROMÂNIA – Locul 35 – 2005			
Economic	Personal	Politic	Tehnologie
25	37	27	36
Comerț internațional	Călătorii internaționale și turism	Membră în organizații internaționale	Utilizatori de Internet
22	29	29	32
Investiții străine directe	Trafic telefonic internațional	Participări în misiuni ale Consiliului de Securitate ONU	Hosteri de Internet
26	36	49	42
Investiții de portofoliu	Sume plătite sau încasate	Tratate internaționale	Servere de securitate
52	53	1	44
Transferuri internaționale prin plăți sau încasări			
18			

În ceea ce privește formele de manifestare ale globalizării, anumite domenii, cum ar fi piața financiară, de exemplu, sunt mult mai ușor supuse globalizării decât altele. În fond, mișcarea unor simboluri - de tip bani - prin mijloace electronice este mult mai simplă decât circulația unei cantități de produse.

În accepțiunea majorității specialiștilor în domeniu, piața financiară are patru mari componente: piața de capital, piața monetară, piața asigurărilor și piața ipotecară. Într-o economie de piață funcțională și competitivă, rolul pieței de capital este de prim rang. Buna funcționare a pieței de capital este deosebit de importantă în economiile în dezvoltare pentru a putea realiza un transfer eficient de resurse bănești de la cei ce economisesc către cei care au nevoie de capital și care reușesc să-i ofere o valorificare superioară.

Piața de capital poate influența semnificativ calitatea deciziilor de investiții. Colectarea capitalurilor temporar disponibile în economie, realocarea celor insuficient sau ineficient valorificate la un moment dat și chiar favorizarea unor restructurări sectoriale sunt de natură să contureze locul ocupat în prezent de piața de capital în economia multor țări, nu numai dintre cele mai dezvoltate.

În literatura de specialitate, piața bursieră este o altă formulă prin care este reprezentată piața de capital. Piața bursieră nu este omogenă și în prezent nu mai este sinonimă cu bursa de valori. Bursa de valori, ca piață, reprezintă o componentă a pieței bursiere, dar nu este unicul segment al pieței secundare de capital, ci doar cel mai important.

Globalizarea desemnează în aceste condiții și o integrare fără precedent a piețelor de capital din întreaga lume, într-o piață de capital internațională. Internaționalizarea piețelor de capital trebuie privită în contextul evoluțiilor care au loc

în economia mondială, în conexiune cu procesele și fenomenele economice, cu creșterea interdependențelor dintre economiile naționale, ținând cont de cooperarea în producție dintre firme situate în țări diferite și de amplificarea comerțului internațional.

Globalizarea financiară se caracterizează prin apariția unor piețe de capitaluri fără frontiere, funcționând la scara întregii planete datorită circulației instantanee a informațiilor, datorită eliminării controlului schimburilor și datorită omogenizării instrumentelor financiare oferite deținătorilor de economii. În aceste condiții întreprinderile multinaționale, transnaționale, transregionale sau interregionale industriale și financiare pot lua cu împrumut sau plasa bani fără limitări unde doresc și când vor, utilizând toate instrumentele financiare existente.

Informații consistente cu privire la evoluția piețelor internaționale de capital au fost furnizate abia din deceniul 8, când s-a produs adevărata expansiune a acestora. Astfel de la nivelurile neglijabile din anii '60 fluxurile de capital privat au ajuns în zilele noastre la niveluri impresionante, peste 1000 de miliarde de dolari în ceea ce privește valoarea totală a emisiunilor de obligațiuni internaționale, depășind atât creșterea producției mondiale cât și pe cea a comerțului mondial.

Extrapolând tendința de pe celelalte piețe (de bunuri și servicii) piața de capital manifestă o puternică tendință de globalizare care se manifestă prin dereglementarea piețelor de capital, modernizarea lor, instituționalizarea tranzacțiilor și motivația întreprinderilor de a fi cotate pe marile piețe de capital ale lumii.

Restrângerea sau chiar eliminarea restricțiilor valutare de pe cele mai importante piețe ale lumii și reducerea costului tranzacțiilor au adus după sine o dezvoltare fără precedent a fluxurilor de capital.

Așa cum se poate observa din rapoartele anuale ale IOSCO, în perioada 1995-2004 creșterea capitalizării bursiere aproape s-a dublat în țări precum Suedia, Elveția, și Statele Unite ale Americii sau au depășit acest nivel în China, Hong Kong, Franța, Germania, Italia, Olanda, Spania sau Canada.

De asemenea, în termeni procentuali, capitalizarea bursieră ca pondere din produsul intern brut (PIB) a crescut în perioada 1995-2004 în aproape toate țările lumii. Aceste valori aproape s-au dublat în Australia, Belgia sau Elveția și s-au triplat în China, Franța, Italia, Olanda sau Spania.

În ultimele decenii, pe lângă creșterea remarcabilă a importanței piețelor consacrate de capital și-au făcut apariția și s-au dezvoltat noi piețe de capital în țări fără tradiție în acest domeniu, fapt ce a determinat în mod direct globalizarea fluxurilor financiare.

Toate aceste informații statistice nu fac decât să confirme creșterea semnificativă a importanței piețelor de capital în cadrul economiei mondiale pe parcursul perioadei analizate.

Globalizarea piețelor de capital oferă multiple oportunități întreprinderilor multinaționale, care au astfel posibilitatea de a-și valorifica la maxim avantajele sinergice.

În perioada contemporană existența și dezvoltarea pieței de capital este de neconceput în absența utilizării și difuzării informațiilor contabile. Într-unul din editorialele prestigiosului cotidian britanic „The Economist” se sublinia faptul că piața internațională de capital, ca principal utilizator al informațiilor contabile, are un rol deosebit de important în ameliorarea practicilor de elaborare și comunicare a informațiilor contabile la nivel global.

Este cunoscut faptul că de aproape cinci secole contabilitatea a jucat un rol activ în economie, contribuind la progresul social-economic mondial. Capacitatea sa de a pătrunde în esența fenomenelor și proceselor economice trecute, observarea atentă a evoluției prezente, precum și anticiparea evoluției viitoare a acestora, conferă contabilității statutul de judecător drept al trecutului, ghid necesar al prezentului și consilier indispensabil al viitorului, în activitatea fiecărei întreprinderi .

Globalizarea piețelor de capital a dus la necesitatea, din ce în ce mai pregnantă, a informării unitare, a înțelegerii și comparării informațiilor financiar-contabile a diferitelor corporații.

În aceste condiții se poate evidenția creșterea aportului contabilității în cadrul piețelor internaționale de capital, îndeosebi în ceea ce privește informarea participanților pe bursă în vederea elaborării procesului decizional de a investi sau dezinvesti în sau dintr-un plasament.

Faptul că o întreprindere este cotate pe bursa de valori are o profundă influență asupra contabilității sale și a modului de raportare financiară. Companiile listate pe bursă au în general sute sau mii de acționari. Setul de raportări financiare anuale devine în aceste condiții principalul mijloc de comunicare între întreprindere și acționarii ei. Astfel întreprinderile vor prezenta bilanțul și contul de profit și pierdere într-un asemenea mod astfel încât să fie cât mai ușor de înțeles de către acționari, în completarea cărora vor veni cu informații suplimentare raportate în situația fluxurilor de trezorerie, situația modificării capitalurilor proprii sau în notele explicative, care au menirea de a-l ajuta pe utilizator să înțeleagă cât mai bine rezultatele și performanțele întreprinderii.

Informația financiar-contabilă reprezintă, fără îndoială, una din principalele surse informaționale ale oricărui proces decizional. De la raportări privind producția obținută sau stocurile deținute și până la întocmirea conturilor anuale, motivația este aceeași: sprijinirea diverselor categorii de utilizatori în alegerea soluțiilor optime.

După obținerea informației contabile aceasta trebuie furnizată celor interesați și interpretată în scopul luării deciziilor. Datorită marii diversități de informații solicitate de către utilizatori sau furnizate de către entitățile patrimoniale, sunt delimitate strict câteva caracteristici calitative ale situațiilor financiare. Acestea vizează inteligibilitatea, relevanța, credibilitatea și comparabilitatea informațiilor prezentate.

Subiectivismul care intervine în evaluarea patrimoniului, determinat de interese aparținând unui grup de utilizatori „privilegiați” ai informației contabile, imposibilitatea cuantificării tuturor aspectelor ce influențează o entitate (este vorba de aspecte referitoare la concurență, pregătirea personalului propriu sau impactul calității managementului asupra performanțelor obținute), sunt tot atâtea „piedici” în drumul către o informație contabilă care să furnizeze o imagine fidelă asupra activității și performanțelor întreprinderilor. Raportarea realizată pe baza costurilor în detrimentul valorii juste, regăsită încă în practica multor companii, seamănă mai degrabă a ilustrare a „trecutului” în detrimentul previzionării.

Și totuși, dincolo de aspecte mai puțin favorabile ei, informația contabilă, rezultat al unui sistem de principii și reguli relativ omogene, rămâne „asul” din mâneca diferitelor grupuri de utilizatori ai săi, cu un grad ridicat de credibilitate în raport cu celelalte surse informaționale.

Iată de ce se consideră informația contabilă ca fiind un instrument de putere în epoca globalizării (care poate avea efecte pozitive prin crearea de noi locuri de muncă și dezvoltarea sectorului industrial în țările în care se fac investiții sau poate avea efecte

negative, în cazul utilizării unor informații contabile denaturate – de exemplu falimentul unor companii mari precum Enron, Worldcom care au zguduit industria americană și au afectat atât bursa cât și un număr mare de angajați).

Sunt multe situațiile în care întreprinderile pot denatura informația contabilă și prin aceasta ele induc în eroare potențialii investitori (exemplu: evitarea recunoașterii cheltuielilor cu scopul de a crește profitul, recunoșterea imediată a unor cheltuieli neafectate exercițiului curent cu scopul de a diminua profitul și prin aceasta impozitul pe profit).

Astfel, în condițiile în care informația contabilă permite redistribuirea bogăției, unele societăți încearcă să își cosmetizeze situațiile financiare prin utilizarea unor tehnici de contabilitate creativă.

În accepțiunea lui Naser, contabilitatea creativă reprezintă:

- „procesul prin care, dată fiind existența unor breșe în reguli, se manipulează cifrele contabile și, profitând de flexibilitate, se aleg acele practici de măsurare și informare ce permit transformarea documentelor de sinteză din ceea ce ele ar trebui să fie în ceea ce managerii doresc.

- procesul prin care tranzacțiile sunt structurate de asemenea manieră încât să permită „producerea” rezultatului contabil dorit.”

Utilizarea tehnicilor de contabilitate creativă este unul din aspectele urmărite de auditorul extern, datorită efectelor sale:

- Majorarea sau diminuarea cheltuielilor. Normele contabile lasă o anumită marjă de manevră în cuantificarea cheltuielilor care aparțin unui exercițiu. De exemplu, pentru anumite active se indică doar numărul maxim de ani în care trebuie amortizate. O durată mai mare sau mai mică de amortizare afectează mărimea rezultatului. În mod similar, se pot analiza provizioanele și posibilitatea activării anumitor cheltuieli.

- Majorarea sau diminuarea veniturilor. În anumite cazuri, se poate grăbi sau încetini recunoașterea veniturilor prin aplicarea principiului prudenței sau a principiului conectării cheltuielilor la venituri.

- Majorarea sau diminuarea activelor. Existența unei flexibilități, în ceea ce privește calculul amortizării și provizioanelor, creează posibilitatea majorării sau diminuării valorii nete a activelor. De asemenea, stocurile se pot evalua prin diferite metode și, ca urmare, valoarea lor poate fi diferită, cu efecte asupra contului de profit și pierdere.

- Majorarea sau diminuarea fondurilor proprietarilor. Modificarea veniturilor și cheltuielilor afectează mărimea rezultatului, și în consecință, mărimea rezervelor. Se modifică, astfel, valoarea fondurilor proprietarilor și toate ratele calculate pe baza acestora.

- Majorarea sau diminuarea datoriilor. În unele țări, normele contabile lasă posibilitatea regularizării anumitor datorii, precum cele legate de pensionare, pe un interval de timp. Ca urmare, o întreprindere interesată în majorarea rezultatului va proceda la repartizarea datoriei pe o perioadă maxim permisă.

- Reclasificarea activelor și datoriilor. Uneori, pot exista dubii în ceea ce privește încadrarea unui element într-o categorie sau alta. Este, de exemplu, cazul titlurilor, care în funcție de intenția întreprinderii, trebuie înscrise în activele curente sau activele necurente.

- Manipularea informațiilor prezentate în anexă. Lipsa unor informații relevante poate afecta deciziile utilizatorilor externi.

- Prezentarea informațiilor. Criteriile utilizate în prezentarea informațiilor contabile pot reprezenta o portiță pentru manifestarea creativității.

Analiza elementelor prezentate relevă faptul că, adesea societățile profită de breșele existente în norme și de flexibilitatea acestora în vederea distorsionării informațiilor publicate. Deși există o diferență clară între contabilitatea creativă și încălcarea deliberată a legii, ambele fenomene apar în condiții de dificultate financiară a întreprinderilor și au la bază intenția de a înșela. În consecință, chiar dacă utilizarea contabilității creative nu este ilegală, ea indică faptul că managerii, aflați sub presiune financiară, caută soluții fără a-și mai pune problema respectării unor standarde etice.

Aceste tehnici de contabilitate creativă se „găsesc” a fi utilizate de mari companii. Prin ascunderea pierderilor, managerii unor companii falimentare și-au asigurat venituri uriașe. Anul 2002 poate fi numit anul falimentelor pentru economia americană.

Compania americană WorldCom este protagonista celui mai mare faliment din istoria sectorului corporatist american. Valoarea totală a fraudei realizate de operatorul de telecomunicații se ridică la peste 9 mld. USD. Tertipurile contabile au constat în înregistrarea, în anul 1999, a unor cheltuieli de 3,85 mld. USD drept investiții pe termen lung. Ulterior, conducerea companiei a recunoscut că alte 3,3 mld. USD reprezintă profitul operațional înainte de cheltuielile de amortizare, acoperind activitatea companiei din 1999 și până în primul trimestru din 2002. Directorii grupului de telecomunicații au fost acuzați că au realizat venituri de 104 mil. USD sub formă de salarii, bonusuri și din vânzarea de acțiuni în perioada în care compania publică profituri umflate cu miliarde de dolari.

Nici Europa n-a scăpat de scandalurile financiare în care sunt implicate mari companii. Grupul Vivendi Universal este anchetat în Franța și în Statele Unite ale Americii pentru raportarea de informații false instituțiilor bursiere și propriilor acționari, referitor la rezultatele sale financiare. Ancheta a fost demarată în urma unei plângeri depuse de asociația micilor acționari, în care acuză Vivendi Universal de difuzarea de informații false și modificarea datelor din bilanțul anual. Judecătorii pot să-și extindă investigațiile și la activitatea pe anul 2001 a Vivendi Environment.

Justiția americană se interesează, de asemenea, de veridicitatea informațiilor financiare comunicate de Vivendi, în perioada când președintele companiei era Jean-Marie Messier. Acuzațiile aduse companiei franceze privesc publicarea de bilanțuri false pentru anii 2000 și 2001. În luna septembrie, Vivendi Universal a comunicat că nu a umblat la cifrele din bilanț, raportul financiar fiind auditat de PricewaterhouseCoopers, care a confirmat corectitudinea lui. Faptul că grupul se confruntă cu probleme financiare era bănuț încă la sfârșitul anului 2003. Era perioada de achiziții masive - 10,8 de miliarde de dolari plătiți pe rețeaua americană USA Networks și investiția de 1,5 miliarde de dolari în rețeaua de televiziune prin satelit EchoStar. Pentru finanțarea achizițiilor s-a apelat la credite, rambursarea acestora punând în mare dificultate compania franceză.

Dezvăluirea fraudelor a aruncat o umbră de suspiciune atât asupra celor care elaborează informațiile contabile și care ar trebui să aibă o conduită ireproșabilă din acest punct de vedere, dar și asupra auditorilor care n-au scăpat de scandalurile financiare. Cel mai elocvent exemplu îl reprezintă compania internațională de audit Arthur Andersen, unul dintre primele 5 cabinete de audit din lume, care a dispărut de pe piață după implicarea sa în distrugerea unor evidențe contabile ale Enron.

Iată de ce considerăm că pentru a asigura un caracter consistent informațiilor contabile astfel încât ele să producă efecte pozitive în urma utilizării în luarea deciziilor, trebuie ca acestea să fie elaborate și publicate după un set de norme contabile general acceptate la nivel internațional și să fie auditate prin aplicarea unor proceduri performante de audit.

Absența unor norme contabile general acceptate la nivel internațional ar reprezenta o piedică în calea investițiilor, mai ales pe piețele financiare, deoarece investitorii străini nu sunt siguri de diferitele modelele contabile naționale folosite, manifestând suspiciuni în ceea ce le privește. De asemenea, utilizarea acestor norme ar ușura foarte mult eforturile depuse de economiștii contabili ai companiilor multinaționale de a elabora și consolida situațiile financiare ale filialelor din întreaga lume.

Din punctul de vedere al resurselor umane o armonizare în domeniul contabilității ar ușura transferul de personal inclusiv din departamentul financiar-contabil între diversele filiale ale companiei, contribuind astfel la mobilitatea staffului și la o mai bună integrare a filialelor în cadrul grupului.

Contabilitatea românească a resimțit și ea de fiecare dată unde schimbărilor de pe plan internațional odată cu deschiderea granițelor sale. După reformarea contabilității românești din 1990 care a avut ca și obiectiv crearea unui sistem contabil pliabil pe o economie în tranziție la economia de piață, anul 1996 putem spune că a constituit „suflul” care a împins corabia contabilității românești în valurile armonizării contabile internaționale, stârnite prin eforturile IASC (Comisiei pentru Standarde Internaționale de Contabilitate).

În perspectiva aderării la Uniunea Europeană, România a înțeles după 1997 necesitatea alinierii la reglementările contabile din spațiul comunitar și a făcut eforturi sporite pentru a se adapta acestor cerințe. Programul de dezvoltare a sistemului contabil din România, care este finanțat de Departamentul guvernamental pentru dezvoltare internațională al Marii Britanii (DFID), a început să se deruleze în anul 1997. Consultanții acestui program sunt membrii ai Institutului experților contabili din Scoția (ICAS). Până în anul 1999 s-a lucrat în principal cu personal din Ministerul Finanțelor deoarece, activitatea care s-a desfășurat a fost legată de legislația contabilă. Din anul 1999 s-a început să se lucreze și cu Camera Auditorilor din România.

Principale direcții ale acestui program au fost:

- trecerea de la economia centralizată la cea de piață, prin întocmirea unor documente anuale de sinteză care să aibă scop general, nu doar fiscal sau statistic;
- încurajarea investițiilor străine, prin prezentarea unor situații financiare care să satisfacă nevoile de informare ale investitorilor;
- aderarea la Uniunea Europeană, prin implementarea directivelor europene și a standardelor contabile internaționale.

BIBLIOGRAFIE

1. Corduneanu, C., Piețe de capital și operațiuni bursiere, Ed. Mirton, Barna, F. Timișoara, 2001
2. Coteș, D., Situațiile financiare-între informație și decizie, Ed. Megan, O., Orizonturi Universitare, Timișoara, 2005
3. Pelin, A.
3. Roberts, C., International Financial Accounting (a comparative

Weetman, P., approach), Prentice Hall, 2002
Gordon, P.

4. www.capital.ro
5. www.globalizare.ro